

הם הבינו שענייני הביטחון בימים אלה זקוקים לשר מלא שיוכל להתמסר למשרד כולו ולהכריע בעניינים גורליים.

נוכח עמדה זו העלו אנשי דיון הצעות אחרות. הם היו מוכנים שמישרד הביטחון יופקד בידיהם של אנשים חלשים, שאין סיכוי כמעט שיצליחו בתפקיד ושסילוקם במקרה שדין ירצה לחזור למישרד לא יהיה בבחינת עלבון. דיון עצמו תמך במיד נהיים של אישים כמו חיים ברילב או יוסף אלמוגי לתפקיד.

הצלת היוקרה

הצעת אדה לא נראו לגולדה חיים ברילב, הרמטכ"ל לשעבר של צה"ל הוא אומנם אישיות המשרה ביטחון ורגיעה, אבל הוא מעורב יותר מדי בוויכוחים על מה שאירע בצה"ל בשנים האחרונות ועל חלקו למחדלי מלחמת יום הכיפורים.

אלמוגי אומנם יכול להיות מקובל הן על אנשי דיון והן על צמרת המערך, אבל במדינה כישראל כבר נקבעה הלכה ששרי הביטחון חייב להיות מומחה לענייני צבא, וזאת בשעה שאיש אינו מעלה על דעתו, למשל, ששרי-הבריאות חייב להיות רופא.

גולדה הבינה שכדי להציל במעט את יוקרת ממשלת המיעוט שהיא עומדת לה קים, היא חייבת למנות לפחות שר-ביטחון שיהיה מקובל הן על הצבא, הן על העם ושיוכל לחדש את אימון העם בצבאו.

יצחק רבין היה המועמד האידיאלי לתפקיד זה. נכון שבעבר הסתכסה גולדה עם רבין בצורה חריפה שאימה על המשך הקאריירה שלו, אולם בתנאים הנוכחיים

עצם העובדה, שהשינוי הראדיקאלי היריד שחוללה גולדה מאיר בממשלה החדשה שבחירה, היה הצבתם של אישים כמו יהושע רבינוביץ', אהרון ארון, או שלמה רוזן בתפקידי מפתח המיועדים לפתור בעיות בווערות של המדינה, היתה טיפוסית לחי מצלצלת לאינטליגנציה של כל אורח במדינה.

אולם כסופו של דבר התמקד המשבר החדש סביב איש תיק אחד עיקרי: תיק מישרד הביטחון. הקרב סביב איש תפקיד זה הוא שהיה כסופו של דבר הקש שעשבר את גב הגמל. וגם כאן הסתכר כי הנושא הרגיש והחיוני ביותר כמדינה משמש את הוא כסחורה בשוק התכנים והקנוניות המופי הגתי.

לפני שבועיים, כאשר הרגיש משה דיין כי תרב דמוקלס של ועדת-אגרנט מרחפת מעל לראשו, הוא הודיע במפתיע כי לא יכהן עוד כשר-ביטחון בממשלה הבאה. החשבון מאחורי הודעה זו היה חשבון פשוט: אם ועדת-אגרנט תבקר אותו על אחריותו למחדלי מלחמת יום הכיפורים, לא יהיה עליו להסיק את המסקנות ולהתפטר מתפקיד שר-הביטחון, כיוון שלא יהיה שר-הביטחון. אם תנקה אותו הוועדה מכל אשמה, הוא יוכל תמיד לחזור ולקבל את התפקיד חזרה לידיו.

כל שאר הנימוקים שהעלה דיין לפרישתו, מטיעונים על „איכות החיים" במסלגה ועד החתירה נגדו, לא היו אלא תירוצים לאחר מעשה שנועדו להסוות את הנימוק האמיתי שלו.

היה זה משחק מחושב. אבל בחשבוניו של דיין, שאילץ את חבריו ברפ"י להמציא אידיאולוגיה לפרישתו, נכלל חישוב אחד שהיה תנאי יסודי לכל המהלך: שמישרד הביטחון יישאר כפיקודן שמור עבורו עד שיחליט כי השעה משרה לקבלו חזרה.

לשם כך היה צורך שלא יתמנה יורש לדיין בתפקיד שר-הביטחון. המוצא האידיאלי עבור דיין היה שגולדה עצמה תיקח לידיה את מישרד-הביטחון, תמנה אדם כמו האלוף (מיל.) אהרון יריב כסגן-שר, כך שתוכל להתיר לדיין את הפיקודן בבוא העת.

אלא שפיתרון זה לא נראה לא לגולדה ולא לאף אחד אחר מאנשי המערך. אפילו

כשר-הביטחון. הועלו שתי הצעות אלטרנטיביות:

● ששמעון פרס ימונה כשר-הביטחון במקומו של דיין, ועלידי כך יובטח גם ייצוגם של אנשי רפ"י בממשלה.

● שמשנה דיין יתמנה בממשלה כשר לענייני שטחים. במקרה כזה לא יהיה עליו להתפטר במקרה של מימצאים שליליים של ועדת-אגרנט ולמעשה הוא ירוקן גם את תפקיד שר-הביטחון מחלק ניכר מתוכו וסמכויותיו.

פיתרון זמני

לגדרה דחתה שתי הצעות אלה, עמדה על מינויו של רבין כשר-הביטחון, כי שהיא מקבלת בעניין זה גיבוי מוחלט מחבר ריה במערך. שכן, מינויו של פרס כשר הביטחון עלול היה לבשר טרגדיה לאפשרות שיקומו של צה"ל. פרס, שכשר-התחבורה התגלה ככישלון, חסר את הכישורים הדרושים כיום לתפקיד. הוא יכול להצליח כי סוחר-נשק, אך לא כמי שצריך לבנות מחנה את צה"ל ואת המוראל של חייליו ומפקדיו.

על רקע זה הבהירו דיין ופרס לגולדה שהם יכולים בכל רגע לטרפד את ממשלת המיעוט שהיא עומדת להקים. הם היו מוכים גם לקבל הכל, מלבד את מינויו של רבין כשר-הביטחון. גולדה לא יכלה לוותר בניקודה זו, ולמעשה היה זה הגורם העיקרי להחלטה להודיע על החזרת המנדט להרי כבת הממשלה לנשיא.

גם אם בשלב הנוכחי יצליחו אנשי החצר של גולדה להתגבר על הסבך, לישר את ההדורים, ולהבטיח תמיכה של דיין כממל שלת מיעוט של גולדה, יהיה זה פיתרון זמני ורעוע. גולדה תהיה תמיד תלויה בהסדיו של דיין, שיוכל לטרפד את ממשלתה בכל שעה שתיראה לו.

יוס-הכיפורים ודיעותיו הפוליטיות אינן ברורות די הצורך, כך שגם היונים וגם הניצים במפלגה יכולים לתמוך בו בשקט. מינויו של רבין כשר-הביטחון היה עשוי לזכות גם בתמיכת האופוזיציה, שכן האלוף אריק שרון הביע כבר בגלוי את תמיכתו במינויו של רבין כשר-הביטחון.

רק

לא רבין!

אין ספק שעבור צה"ל יכול רבין להיות שר-הביטחון הטוב ביותר. כל הקצונה הבינונית היתה מקבלת אותו כאיש שניתן לבצע חתת פיקודו את שיקומו של הצבא, תוך הפיכה יסודית בסדריו, טיהורי האווירה והחזרת יסוד החשיבה הצבאית המקורית.

רק דאיש אחד היה מינוי אפי שרי של רבין לתפקיד שר-הביטחון טחון בבחינת אור אזעקה אדום למשה דיין. שכן היה ברור שאם ימונה איש כרבין לתפקיד, אי-אפשר יהיה הסקנו בעוד חצי שנה או שנה כדי להחזיר את דיין. יש גם סכנה שתוך זמן קצר עשוי רבין להצליח בתפקידו עד כדי כך שיושבכת בכני שדיין היה פעם שר-הביטחון.

וכך, מרגע שהתברר כי גולדה עשויה למנות את רבין כשר-הביטחון, הועיק דיין את צבא הרפאים שלו — רפ"י, כדי לערער את ממכותה של גולדה ולהבהיר לה כי שילטונה יהיה מבוסס על רצונו הטוב.

לשם כך כונסו כינוסי אנשי רפ"י לשי עבר, בהם הועלו אפשרויות הפילוג, כשדיין עצמו משהק את „הילד טוב", שנאמנותו האישית לגולדה אינה מוטלת בספק, ורק חבריו דוחפים אותו, כביכול, לצעדים דראסטיים.

ברגע האחרון ניסו אנשי רפ"י לעשות מאמץ כדי למנוע את בחירתו של רבין